

La situació de manca de democràcia a Zimbabwe preocupa cada cop més els països veïns, tal i com es desprèn de la cimera extraordinària que catorze caps d'estat de l'Àfrica del Sud van mantenir la setmana passada. El règim dictatorial de Robert Mugabe ha rebut fortes crítiques internacionals, sobretot recentment, arran dels actes de repressió contra l'oposició.

Els països de l'Àfrica austral ja n'estan tipes, dels excessos del president de Zimbabwe, Robert Mugabe, a qui han demanat en els darrers anys, sense gaire èxit, que dialogui amb l'oposició. "La diplomàcia tranquil·la ha fracassat en el seu objectiu de salvar Zimbabwe del caos polític i el desgavell econòmic", va advertir el president de Zàmbia, Levy Mwanawasa, un dels dirigents més actius en el si del Consell de Desenvolupament d'Àfrica del Sud (SADC), que reuneix catorze països de la regió. En unes declaracions que van sorprendre per la seva fermesa, poc habitual en els presidents africans quan parlen del seu col·lega Mugabe, Mwanawasa fins i tot va comparar Zimbabwe amb el Titanic, "en què els passatgers es llançaven el mar per salvar la vida". Per Mwanawasa, ha arribat l'hora de canviar la "diplomàcia tranquil·la", que ha caracteritzat les relacions dels governs

Ben tips de Mugabe

de l'Àfrica austral amb Mugabe, per passar a l'acció, i adoptar "una nova política".

Una de les proves del canvi de política ha estat la convocatòria d'una cimera extraordinària de la SADC, celebrada a Dar es-Salam, la capital de Tanzània, el dimecres i dijous de la setmana passada. En la reunió, els presidents han demanat a Mugabe, amb bones paraules, que negociï amb l'oposició, perseguida per les forces de seguretat del règim. Tanmateix, els dirigents africans no es van atrevir a donar cap ultimàtum a Mugabe. En absolut, en la

reunió han reiterat el seu rebuig a les sancions i a la política de mà dura que defensen els governs dels Estats Units i el Regne Unit.

Resposta a occident. L'agressivitat occidental, sobretot del primer ministre britànic, Tony Blair, que demana sancions econòmiques, la rebutja fins i tot l'oposició. "Agraïm el suport de les potències occidentals, però la política de sancions d'Occident saboteja la nostra lluita", ha proclamat Arthur Mutambara, un dissident del Moviment del Canvi Democràtic (MCD), la principal formació opositora. "Tan sols els africans tenim autoritat moral per criticar Zimbabwe", ha afegit. De la mateixa manera, a Ciutat del Cap, el viceministre sud-africà d'Afers Estrangers, Aziz Pahad, ha descartat l'adopció de sancions, per contraproductives, perquè castigarien la població. "És significatiu que ni els

Un grup d'estudiants sud-africans es manifesta el passat 15 de març a Ciutat del Cap per protestar per la manca d'acció del Govern de Sud-Àfrica en resposta a l'agressió policial al cap de l'oposició a Zimbabwe.

partits polítics, ni l'Església, amb un paper cada vegada més destacat, ni la societat civil hagin demanat sancions", ha declarat.

Així doncs ha fracassat la "diplomàcia tranquil·la" com va posar en evidència la pallissa que la policia va propinar el passat dia 11 de març al principal dirigent opositor, Morgan Tsvangirai, posteriorment detingut, el dimecres 28 de març, a la seu del seu partit. Ara el president sud-africà, Thabo Mbeki, es troba davant d'una crisi de difícil resolució que pot afectar la seva credibilitat. De Mbeki, president de la potència regional africana, s'espera que tingui l'habilitat de convèncer Mugabe de deixar el poder sense donar arguments als que consideren que els africans no es poden plegar a les decisions d'Occident, en especial del Regne Unit. Blair és l'impulsor de les mesures que va adoptar la Unió Europea contra el règim de Zimbabwe, entre les quals destaquen la d'impedir que els dirigents obtinguin el visat per viatjar a Europa. "Quina autoritat moral té Blair de dir a Zimbabwe el que ha de fer?", ha comentat un opositor zimbabwià. I tant a Zimbabwe com a Sud-àfrica es recorda que el Regne Unit és el menys indicat per donar lliçons a Zimbabwe quan va crear un règim colonial, discriminatori, a l'aleshores coneguda com Rhodèsia del Sud.

Crisi de refugiats. El col·lapse del règim de Mugabe també li crea a Mbeki un problema migratori, greu en un país com Sud-àfrica amb un atur entre la població negra que supera el 40% de la població activa. Segons diverses associacions cíviues, a Sud-àfrica viuen uns dos milions de zimbabwians, en bona part sense papers en regla. El Govern intenta frenar el flux migratori amb controls fronterers i deportacions de persones sense papers. Solament en el darrer mes, la policia ha deportat 20.000 zimbabwians, segons l'Organització Internacional de la Migració, el doble que un mes de l'any anterior.

Els zimbabwians fugen, també, cap a Namíbia i Zàmbia, d'un país pràcticament paralitzat des de fa set anys, quan es va agreujar la crisi econòmica a causa d'una reforma agrària que va causar l'expropiació de bona part de les finques dels grangers blancs i van comen-

çar les manifestacions de protesta de l'oposició. L'atur arriba al 80% perquè moltes fàbriques han deixat de funcionar per manca de matèries primeres i les propietats expropiades als blancs no produeixen ni la meitat d'abans. La inflació assoleix el 1.700 mensual, un rècord mundial. "No hi ha res a Zimbabwe. I les coses que hi ha són molt cares", ha explicat Herbert Mabara al diari sud-africà *Mail and Guardian*.

27 anys al poder

Robert Mugabe, nascut a Kutama el 1924, va arribar al poder el 1980, com a primer ministre, després de la victòria del seu partit, la Unió Nacional Africana de Zimbabwe (ZANU), en les eleccions celebrades després dels acords de Lancaster House, auspiciats per la primera ministra britànica Margaret Thatcher, sobre la independència de Rhodèsia del Sud, batejada com a Zimbabwe. Mugabe havia fundat el 1962 el ZANU per oposar-se a la política colonial britànica, discriminatòria contra la població negra. Considerat una amenaça per les autoritats colonials i després pel primer ministre Ian Smith, que va declarar la independència unilateralment, Mugabe va anar a la presó. En llibertat, es va establir a Moçambic, on va preparar la lluita armada del ZANU contra el règim racista de Ian Smith, que tenia el suport del Govern de l'*apartheid* sud-africà. En el poder, Mugabe es va desfer primer del seu rival, Joshua Nkomo, i després va sufocar, amb l'ajut de les unitats de Corea del Nord, la revolta de la regió del Matabele. En la repressió van morir desenes de milers de persones. Acabat el crèdit que li va donar la seva lluita anticolonial, Mugabe va desencadenar una campanya d'expropiacions de les finques dels grangers blancs, que el va desgastar davant Occident i va ser castròfica. L'oposició i la premsa, les manté atemorides amb la repressió.

Mesures de pressió. L'adopció d'una política més ferma, defensada per Zàmbia i Sud-àfrica, és rebutjada per Angola i Namíbia, els dos principals aliats de Mugabe a la regió. En el cas d'Angola, el president José Eduardo dos Santos defensa Mugabe per distanciar-se d'una Sud-àfrica que exerceix com una potència regional. Dos Santos manté bones relacions amb Mugabe des del període de la lluita anticolonial, quan el president de Zimbabwe s'enfrontava als racistes de Ian Smith als anys 1970. Mugabe, com Dos Santos, va enviar tropes a la guerra de la República Democràtica del Congo, en suport del president Laurent Kabila, quan s'enfrontava amb una rebel·lió patrocinada per Rwanda i Uganda.

Al país, mentre Tsvangirai arremet des del llit de l'hospital contra Mugabe, a qui qualifica de "dement", les esglésies, amb molta influència, guanyen protagonisme. Des de fa anys, les esglésies —la catòlica però també l'anglicana— han denunciat les violacions dels drets humans comeses per Mugabe i han demanat el diàleg amb l'oposició. La setmana passada, el bisbe de Bulawayo, Pius Ncube, ha anat més enllà i a instat la població a manifestar-se contra un règim que considera corrupte i un mal per el país. Bulawayo, la capital de l'anomenat país ndebele, és la segona ciutat de l'estat després de Harare.

Mugabe respon a les crítiques amb acusacions contra l'oposició, a la qual considera un instrument d'Occident. "Tsvangirai vol dirigir el país en nom de Blair", ha declarat. Això no obstant, en el partit, la Unió Nacional Africana de Zimbabwe (ZANU) estan preocupats per l'immobilisme de Mugabe, que condueix el país a la catàstrofe. Segons els analistes, una facció del partit defensa que Mugabe no es presenti a les eleccions de 2008, en les quals tindrà 84 anys. Seria l'hora del relleu generacional, per deixar pas a un polític més jove. Entre els que proposen aquesta solució destaquen el vicepresident, Joyce Mujuru, i el ministre d'Habitatge, Emmerson Mnangagwa. En canvi, Mugabe ha deixat entendre que es vol tornar a presentar.

Antoni Castel